

Activiteitenverslag 2005

Voor de activiteiten van de Premsele Stichting in 2005 geldt het beleidskader van 'Verhoudingsgewijs, beleidsplan 2005-2008'. De daarin geformuleerde prioriteiten zijn gehandhaafd. Zoals beschreven in het Activiteitenplan 2005 is er een nieuwe hoofdstukindeling, deze hanteren we ook in dit activiteitenverslag.

1. Publieksgerichte ontwikkeling
2. Economische ontwikkeling
3. Maatschappelijke ontwikkeling
4. Internationale ontwikkeling
5. Regionale ontwikkeling
6. Culturele ontwikkeling
7. Infrastructurele ontwikkeling
8. Communicatie

In totaal zijn er in 2005 34 projecten uitgevoerd. Hiervan stonden er 27 beschreven in het Activiteitenplan van 2005. Van de 34 zijn er:

- 23 uitgevoerd (waarvan er 14 doorlopen in 2006)
- 5 niet gestart, gestagneerd of stopgezet
- 6 nieuw (waarvan er 5 doorlopen in 2006)

De niet gestarte, gestagneerde of stopgezette projecten waren:

- The Future is Handmade
- Congres Stop the Boring Business
- Werkconferentie 'Vormgeving en ontwikkelingssamenwerking'
- Handreiking Nederlandse Gemeenten
- Bloemlezing

De nieuwe, niet in het Activiteitenplan 2005 beschreven projecten waren (in dit activiteitenverslag aangegeven met een *):

- Vormgeving van de e-overheid
- Onderzoek Filmaffiches
- Publicaties, lezingen, deelname's jury's
- Verstrekken van advies
- Nieuwjaarsdebat
- Platform 21

In het Financieel Verslag (hoofdstuk 3 Overige gegevens) zijn de activiteitenlasten van de verschillende projecten opgenomen.

Nadere informatie over de projecten is beschikbaar op www.premsele.org.

1. Publieksgerichte ontwikkeling

1.1 The Future is Handmade

In 2004 hebben we samen met het Prins Claus Fonds het initiatief genomen voor 'The Future is Handmade'. Deze tentoonstelling moet een beeld geven van de innovatieve aspecten van ambachtelijke tradities in ontwikkelingslanden en een breed publiek informeren over de actuele dilemma's rond dit thema. Een projectgroep heeft in 2005 de ideeën geconcretiseerd en een inventarisatie gemaakt van te tonen objecten. Het project is nog niet gerealiseerd, omdat tot nu toe geen van de benaderde musea bereid was om als partner het concept uit te werken. Indien het in 2006 niet lukt de tentoonstelling te realiseren wordt een gedeelte van de bijdrage van € 70.000 van de Premsele Stichting door het Prins Claus Fonds terugbetaald.

Partner: Prins Claus Fonds

2. Economische ontwikkeling

2.1 Rondetafel TNO / CBS onderzoek

In 2004 is op initiatief van de Premsele Stichting door TNO en CBS onderzoek gedaan naar de aard en omvang van de vormgevingssector in Nederland. Aansluitend is op 19 januari, gezamenlijk met het Ministerie van OCW, een bijeenkomst georganiseerd met een twintigtal vertegenwoordigers van overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en ontwerpers, onder voorzitterschap van de heer Rinnooy Kan. Een verslag is gepubliceerd op Premsele.org. Ook is in een Nederlandse en een Engelse versie een brochure uitgegeven met een samenvatting en door Bureau Mijksenaar ontworpen infographics.

Partner: Ministerie van OCW

2.2 Congres Design, mode en innovatie / Stop the Boring Business

In aansluiting op de rondetafel van 19 januari hebben we het initiatief genomen voor het congres 'Stop the Boring Business', over de rol van vormgeving in de creatieve industrie. De doelstelling van het congres was om een jaarlijks terugkerend platform in te richten waarop mensen uit de ontwerperwereld, bedrijfsleven, onderwijs en overheid kennis uitwisselen over goede voorbeelden en successen. Bij de invulling en organisatie werd nauw samengewerkt met de ministeries van OCW en EZ, de Gemeente Amsterdam, FME en ING Vastgoed. Wegens onvoldoende belangstelling, met name uit het bedrijfsleven, is 'Stop the Boring Business' geannuleerd. Om inzicht te

krijgen in de oorzaken van de lage respons hebben we een externe evaluatie laten maken door InfoEco. Belangrijkste redenen voor het lage aantal inschrijvingen waren: de timing (november) en de communicatie rond het project. Ook de keuze voor de vorm van een congres in relatie tot de doelstelling (platform voor interactie en het delen van kennis tussen verschillende groepen/domeinen) bleek niet effectief. De evaluatie is gepubliceerd op Premsele.org en verzonden aan de subsidiegevers en partners.

Partners: ministeries van OCW en EZ, Gemeente Amsterdam, FME en ING Vastgoed

2.3 Onderzoek naar het modecluster

In opdracht van de Premsele Stichting is door Monique Roso een onderzoek uitgevoerd naar het Nederlandse modecluster. De doelstelling was om de clusters kwantitatief en kwalitatief in kaart te brengen, en zicht te krijgen op de interactie tussen commerciële en creatieve clusters. Het onderzoek werd begeleid door een stuurgroep met vertegenwoordigers van AMFI, ArtEZ, Dutch Fashion Foundation, de Modebiënnale, Saxion Hogeschool, TNO en Universiteit Utrecht. Het resultaat is een gedegen studie met concrete aanknopingspunten voor vervolgstappen.

2.4 Werkconferentie mode

In aansluiting op het onderzoek naar het modecluster werd op 15 juni, tijdens de Modebiënnale Arnhem een werkconferentie georganiseerd. Aan de bijeenkomst, onder voorzitterschap van de Belgische modejournaliste Veerle Windels, werd deelgenomen door ruim twintig vertegenwoordigers van overheid, onderwijs, bedrijfsleven en ontwerpers. Doelstelling was om de uitkomsten van het onderzoek te bespreken en te valideren. De bevindingen werden door de deelnemers volledig onderschreven. Het onderzoek en de werkconferentie hebben eraan bijgedragen dat de Premsele Stichting in toenemende mate wordt erkend als 'sectorinstelling' voor de Nederlandse mode.

2.5 The Foreign Affairs of Dutch Design

The Foreign Affairs of Dutch Design is een reizende tentoonstelling die een kwalitatieve selectie toont van Nederlandse vormgeving voor buitenlandse opdrachtgevers. Op iedere locatie wordt een randprogramma van lezingen en workshops georganiseerd. De tentoonstelling kreeg veel aandacht van pers en publiek. In 2005 is de tentoonstelling te zien geweest in:

- Kaapstad (Indaba beurs)
- Berlijn (Designmai beurs)

- Amsterdam (Beurs van Berlage)
- Boedapest

Partners: BNO, EVD, Nederlandse Ambassades

2.6 Werkconferentie 'Vormgeving en ontwikkelingssamenwerking'

Uit een inventarisatie van vormgevingsinitiatieven op het gebied van ontwikkelingssamenwerking bleek dat bedrijven, organisaties en instellingen een breed scala aan activiteiten ontplooiën. De beoogde rondetafel bijeenkomst is nog niet gerealiseerd, omdat er op basis van de inventarisatie - nog - geen goede vraagstelling kon worden geformuleerd.

Partner: NCDO

2.7 Netwerkopbouw en ad-hoc projecten economische ontwikkeling

Het opbouwen van een netwerk van individuen en organisaties met het oog op de economische ontwikkeling van de vormgeving is randvoorwaardelijk voor ons functioneren.

Het economische netwerk van de Premsele Stichting is in 2005 verder versterkt en uitgebreid. Er zijn geen ad-hoc projecten ontwikkeld.

3. Maatschappelijke ontwikkeling

3.1 CKV programma / Spacesoup

De Premsele Stichting heeft met het Stimuleringsfonds voor Architectuur en het NAI een CKV programma ontwikkeld over vormgeving en architectuur onder de titel Spacesoup. In april 2005 is het programma officieel van start gegaan met de lancering van www.spacesoup.nl. Een groeiend aantal scholen (circa 30) gebruikt de methode momenteel binnen het onderwijs. Reacties en resultaten zijn bijzonder positief. Het is nog niet gelukt om de exploitatiekosten extern te financieren, waardoor de continuïteit van het project onder druk staat.

Partners: SFA, NAI

3.2 Spacesoup festival / Streetlab

Een belangrijke doelstelling van Spacesoup is om de instroom van allochtonen in het ontwerponderwijs te stimuleren. In het verlengde daarvan ontstond het idee een jongerenfestival te organiseren rond straatmode. In 2005 is dit idee uitgewerkt in een projectplan voor een vijfdaags straatmodefestival onder de naam 'Streetlab'. Volgens planning zal dit evenement in mei 2007 voor het eerst worden georganiseerd.

Op 1 december 2005 vond de eerste 'Streetlab show off' plaats in Club 11 in Amsterdam. Op deze drukbezochte bijeenkomst lieten jonge makers hun kijk op straatmode zien. Naar aanleiding van de 'Streetlab show off' besteedde het NOS journaal uitgebreid aandacht aan het fenomeen straatmode.

Partner: Cultuurfabriek

3.3 Rondetafel Premselaregeling

De Premselaregeling is in 2004 opgezet in samenwerking met het Stimuleringsfonds voor Architectuur (SfA). De regeling had tot doel het verbeteren van publieke en collectief gebruikte binnenruimtes. Bij gebrek aan middelen is de regeling niet gecontinueerd. Wel werden in 2005 projecten uitgevoerd, waarvoor in 2004 subsidie was toegekend.

Partner: SfA

3.4 Koningin Beatrix en de Nederlandse vormgeving

In het kader van het regeringsjubileum van Koningin Beatrix vond op 20 september een symposium plaats over koninklijk opdrachtgeverschap met als dagvoorzitter Gert Staal. Aan de hand van een historisch overzicht en beschouwingen werd de betekenis van het koninklijke opdrachtgeverschap voor de Nederlandse vormgeving belicht. Tijdens het symposium werd het eerste exemplaar van het boek 'De vorm van het koningschap' (onder redactie van Els Kuijpers) overhandigd aan Ootje Oxenaar. De middag werd bijgewoond door circa 200 personen, onder wie veel vormgevingsstudenten.

3.5 Netwerkopbouw en ad-hoc projecten maatschappelijke ontwikkeling

Het maatschappelijke netwerk van de Premsele Stichting is in 2005 verder versterkt en uitgebreid. Er zijn geen ad-hoc projecten ontwikkeld.

3.6 Vormgeving van de e-overheid *

In de tweede helft van 2005 is gestart met het onderzoeken van de rol van vormgeving in relatie tot de ontwikkeling van de digitale overheid. Door middel van literatuurstudie en gesprekken met experts en belanghebbenden heeft Michiel Schwarz de vraagstelling onderzocht. Dit heeft geleid tot een notitie die gebruikt wordt als basis voor het definitieve projectplan. Naast Michiel Schwarz is ook Bert Mulder (Lector Haagse Hogeschool, De Informatie WerkPlaats) als adviseur aan het project toegevoegd.

4. Internationale ontwikkeling

4.1 Internationaal bezoekersprogramma

Het Internationaal bezoekersprogramma is bedoeld om buitenlandse gasten kennis te laten maken met organisaties en personen uit de Nederlandse vormgeving. In 2005 ontvingen we negen bezoekers:

11-15 februari: Toshiyuki Kita (Japan), ontwerper

12-18 september: Shirley Cheung Laam (China), modeontwerpster

14-21 oktober: Yenny Kim (Korea), redacteur van Design House

14-18 oktober: Petra Schmidt (Duitsland), hoofdredacteur tijdschrift Form

14-21 oktober: Rex Turnbull (Australië), creative director LINO magazine

14-21 oktober: Sun Wanzhang (China), redacteur CCTV

11-18 november: Chris Ryan (Australië), professor Eco-innovation
University of Melbourne

28-30 november: Jasna Rackov (Slovenië), directeur van EMZIN, het Institute of
Creative Production en uitgever van Arts Magazine EMZIN

17-24 oktober: Kurnal Rawat (India)

Partner: HGIS

4.2 Netwerkopbouw en ad-hoc projecten internationale ontwikkeling

Het internationale netwerk van de Premse Stichting is in 2005 verder versterkt en uitgebreid. Er zijn geen ad-hoc projecten ontwikkeld.

5. Regionale ontwikkeling

5.1 Handreiking Nederlandse Gemeenten

Het project betrof het adviseren van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) bij het opstellen van de Handreiking Vormgeving. Dit project is stopgezet wegens gebrek aan overeenstemming met de VNG over doelstellingen en uitvoering.

6. Culturele ontwikkeling

Veel van onze activiteiten en projecten stimuleren, naast hun specifieke hoofddoelstelling, de culturele ontwikkeling van de Nederlandse vormgeving. Voor onderstaande projecten staat de culturele bedoeling voorop.

6.1 Premselalezing

De Premselalezing is een jaarlijks terugkerende lezing, waarbij de spreker in staat wordt gesteld om zich uitgebreid op de Nederlandse situatie te oriënteren. Dit jaar werd de lezing, met als titel 'Retro Design or Populism', gehouden door prof. Werner Sewing (Universität der Künste te Berlijn). De lezing, kreeg ruime aandacht in verschillende media en werd gepubliceerd in 'De Architect' en op Premsele.org.

6.2 Vier zondagmiddagen

Vier zondagmiddagen is een reeks lezingen en debatten over vormgeving. De middagen hebben wisselende thema's en partners. In 2005 zijn er geen vier maar drie middagen geweest. Het betrof de volgende openbare bijeenkomsten onder de verzameltitel 'Premsele & Partner Presenteert':

- 'Big in Japan', discussieprogramma rond de tentoonstelling over de ontwerper Toshiyuki Kita (Japan) bij galerie Binnen te Amsterdam
- 'Benno aan Zee', lezingenmiddag rond de onthulling van de buste van Benno Premsele bij het Museum Beelden aan Zee in Den Haag
- 'Re-f-use revisited', lezingenmiddag rond de tentoonstelling Re-f-use op de TU Delft met de Australische professor Chris Ryan als gastspreker

Partners: Galerie Binnen, Museum Beelden aan Zee, TU Delft

6.3 Onderzoek Filmaffiches *

Onder leiding van dr. Ivo Blom werden eind 2004 bij de studie Algemene Cultuurwetenschap van de VU zeven hoorcolleges gegeven over de internationale geschiedenis van het filmaffiche. De Premsele Stichting verzorgde twee gastcolleges. De samenwerking heeft aangezet tot archiefonderzoek, essays, publicaties, twee tentoonstellingen en een lessenreeks bij het Grafisch Lyceum te Utrecht. Het archiefonderzoek leidde begin 2005 tot de tentoonstelling 'Blikvangers' in het Expositorium van de VU.

Partners: Vrije Universiteit Amsterdam, Filmmuseum

7. Infrastructurele ontwikkeling

7.1 Archief in vorm

In oktober publiceerden we het rapport 'Een toekomst voor de vormgevingsarchieven'. Voor de begeleiding van het geplande vervolgtraject is een werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers van RDK en NAI. Om de voortgang te waarborgen nam de Premsele Stichting in 2005 een projectleider aan.

Partners: RKD, NAI

7.2 Design.nl

Ten opzichte van de eerste versie is een groot aantal verbeteringen aangebracht. Usability, informatieontsluiting en content beheer zijn inmiddels op het vereiste niveau. Op 7 juni werd de site door VJ Micha Klein officieel geopend. De verbeteringen hebben geleid tot een toename van het aantal bezoekers van circa 100 naar 700 bezoekers per dag. Studio Dumbar heeft een Red Dot award gewonnen voor het ontwerp van de site.

7.3 Postacademisch netwerk

Dit project was bedoeld om te komen tot een netwerk van hogescholen en universiteiten, en is gericht op promotie op proefschrift en proefontwerp. Vervolgens heeft de Premsele Stichting zich aangesloten bij het initiatief van de TU Delft om tot een Nationaal Programma voor Product Development te komen, dat beoogt in samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven tot een versterking te komen van design- en productontwikkelingsexpertise aan de ene kant, en extra business kansen aan de andere kant.

Deze vorm sluit goed aan op de agenda van het Innovatieplatform, en de ambities van Nederland voor een versterkte kennisinfrastructuur.

Partners: TU Delft, HBO-raad, Syntens, Unilever, Philips, Indes Design, Designlink

7.4 Morf

In 2005 zijn twee nummers van het tijdschrift Morf uitgegeven. Zowel inhoudelijk als wat betreft vormgeving, productie en distributie, is Morf verder verbeterd. In 2005 is de Morf Essayprijsvraag ingesteld om oordeelsvorming en schrijven over vormgeving bij studenten te bevorderen. De opdracht luidde een essay te schrijven over gezelligheid en vormgeving. De inzendingen werden beoordeeld door een eenmansjury in de persoon van Gert Staal.

De vormgeving van Morf (Office of CC) werd genomineerd voor de Nederlandse Designprijzen. De website Morf.nl wordt bezocht door gemiddeld 150 bezoekers per dag.

7.5 Bloemlezing

Het plan om een bloemlezing te maken van historische teksten over Nederlandse vormgeving is besproken met enkele uitgevers en subsidiënten. De gesprekken hebben tot nu toe geen positief resultaat gehad.

8. Communicatie

8.1 Premsele.org

De website werd in 2005 opnieuw beter bezocht. De bezoekersaantallen stegen van ca. 5.500 naar ca. 6.000 per maand. De site is op verschillende punten aangepast. Zo is er een sub-site ontwikkeld met verslaglegging van beleid, financiën en de projecten van de Premsele Stichting in 2004 (verantwoordingsbeleid), en is de zoekmachine verbeterd.
NB Waarom hier geen concrete bezoekersaantallen?

8.2 Seizoensbrochures

In plaats van de Premsele nieuwsbrief zijn in 2005 twee brochures verschenen met ons programma. De brochures (LenteZomer op 21 maart en HerfstWinter op 21 september met een oplage van respectievelijk 15.000 en 10.000 stuks) zijn verspreid via het eigen bestand, culturele instellingen en de leden van BNO en BNI (de laatste groepen alleen de eerste keer). In het tweede nummer is uitgebreid aandacht besteed aan Platform 21.

8.3 Premsele Premier

Deze tweetalige digitale nieuwsbrief informeert een breed publiek over de projecten en activiteiten van Premsele. De Premier bevordert het bezoek aan Premsele.org, doordat de lezer kan doorklikken naar de betreffende projectpagina op de site om verder te lezen. In 2005 is een printversie gerealiseerd. De Premier is in 2005 acht keer verstuurd aan meer dan 9000 adressen.

8.4 Fondsenwerving

Er is een intern project uitgevoerd waarbij een eerste inventarisatie is gedaan naar mogelijkheden voor het aantrekken van sponsoring. Vervolgstappen zijn gepland.

8.5 Publicaties, lezingen, deelname jury's *

Voorheen werden de kosten van deze werkzaamheden als beheerslasten geadministreerd, maar omdat het feitelijk om extern gerichte activiteiten gaat, hebben we die bij nader inzien opgenomen in ons activiteitenprogramma.

8.6 Verstrekken van advies *

Voor deze activiteit geldt hetzelfde als gesteld onder punt 8.5. De vraag naar advies en bemiddeling/verwijzing is behoorlijk toegenomen in het afgelopen jaar, en toont aan dat onze netwerkfunctie goed ontwikkeld is.

8.7 Verantwoordingsbeleid

In 2005 is een pilot uitgevoerd voor het verantwoordingsbeleid van de Premsele Stichting. Via Premsele.org zijn de resultaten van projecten en activiteiten openbaar gemaakt. In 2006 worden de ervaringen met deze opzet gebruikt om het project verder uit te werken.

8.8 Nieuwjaarsdebat *

Op 6 januari 2005 organiseerden we in samenwerking met Archis een nieuwjaarsdebat over de waarde van het concept. Het debat werd geleid door Archis hoofdredacteur Ole Bouman. Kunstcritica Anna Tilroe sprak met het hoofd presentatie van Museum Boijmans Van Beuningen, Rein Wolfs, architect Sjoerd Soeters sprak met Rijksbouwmeester Mels Crouwel, en ten slotte spraken de grafisch ontwerpers Jan van Toorn en Roelof Mulder met elkaar. De sprekers argumenteerden over de begrippen 'concept' en 'conceptueel' - de meest gebruikte en vooral misbruikte woorden in het jargon van de kunst, het ontwerp en de architectuur. Na afloop was er een nieuwjaarsborrel.

Partner: Archis

Platform 21 *

Vanaf begin 2005 hebben ING Real Estate en de Premsele Stichting nauw samengewerkt aan de realisatie van Platform 21. Eind 2005 heeft dit geresulteerd in de oprichting van de stichting Platform 21 met een Raad van Toezicht bestaande uit Alexander Rinnooy Kan (voorzitter) namens ING Group, Stephan Peijnenburg namens de Premsele Stichting en een nog nader aan te wijzen lid op bestuurlijk niveau namens de gemeente Amsterdam. Per 1 september 2005 is Joanna van der Zanden aangesteld als programmamanager.

Partner: ING Real Estate